

**Георгій Петрович
Дубинський**

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

УДК 91: 929 Дубинський (084.42)

ББК 26.8 д Дубинський я б

П 27

*Рекомендовано до друку вченою радою геолого-географічного
факультету Харківського національного університету
ім. В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 6.09.2013)*

Рецензенти:

Р. І. Сосса, д-р геогр. наук, проф.

(ДНВП «Картографія»)

С. І. Посохов, д-р іст. наук, проф.

(Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна)

І. Г. Черваньов, д-р техн. наук, проф.

(Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна)

**П 27 Пересадько В. А., Баришніков О. О., Машкіна В. В., Пілюгін А. В.,
Шпурік К. В. Георгій Петрович Дубинський: атлас. - Харків: ХНУ, 2013.
- 14 с.**

Атлас розроблено на кафедрі фізичної географії та картографії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна до 100-річчя від дня народження видатного метеоролога, педагога, професора кафедри фізичної географії та картографії Георгія Петровича Дубинського.

УДК 91: 929 Дубинський (084.42)

ББК 26.8 д Дубинський я б

© Харківський національний університет ім.
В. Н. Каразіна, 2013

© Пересадько В. А., Баришніков О. О.,
Машкіна В. В., Пілюгін А. В., Шпурік К. В.
2013

ЗМІСТ

	стор.
1. Родовідне древо роду Дубинських	3
2. Віхи життя Г. П. Дубинського	4
3. Дитинство Г. П. Дубинського	5
4. Юність та початок наукової діяльності	6
4.1 Харківський гідрометеорологічний технікум	7
4.2 Харківський університет	9
5. Люди, які вплинули на науковий світогляд Г. П. Дубинського	11
6. Список основних публікацій Г. П. Дубинського	12
7. Учні, колеги, друзі про Г. П. Дубинського	13

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Будинки в яких проживала родина Дубинських

Вищі та середні навчальні заклади, де навчався Г. П. Дубинський

РОДОВІДНЕ ДРЕВО РОДУ ДУБИНСЬКИХ

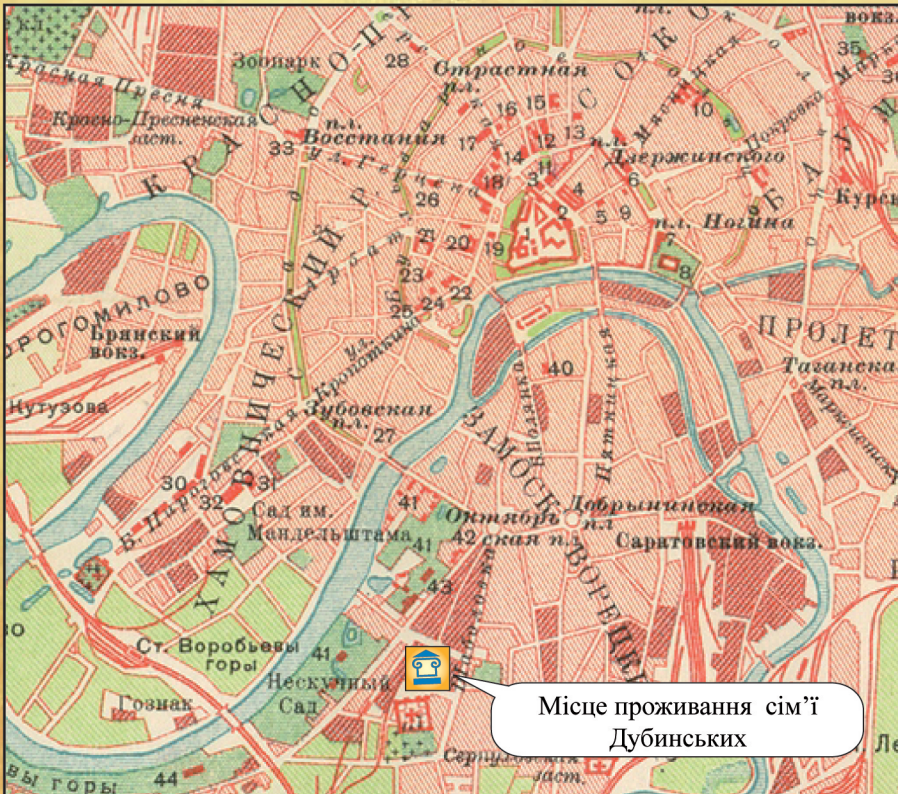

ВІХИ ЖИТТЯ Г. П. ДУБИНСЬКОГО

- 1913 р., 19 січня - у Москві в родині військового, Петра Володимировича Дубинського, народився син Георгій
- 1921 р. - переїзд сім'ї до м. Пензи
- 1937 р. - закінчив Московський гідрометеорологічний інститут, направлений на роботу в м. Новосибірськ
- 1939 р. - одружився з Софією Львівною Смирєнко та переїзд з м. Новосибірська до м. Харкова
- 1941 р. - евакуація Харківського гідрометеорологічного інститута до м. Ашхабад
- 1943 р. - повернувся до м. Харкова, організував Харківський гідрометеорологічний технікум
- 1945 р. - захистив кандидатську дисертацію на тему «Гідрометеорологічного обґрунтування зрошувальних заходів (на прикладі УРСР)»
- 1948 р. - почав працювати над проблемою зрошувального землеробства та інтенсифікації сільськогосподарського виробництва
- 1952 р. - обраний завідувачем кафедри загальної фізичної географії та картографії в Харківському державному університеті імені О. М. Горького
- 1957 р. - очолив експедицію з вивчення льодовиків Кавказу
- 1960 р. - обраний деканом геолого-географічного факультету Харківського державного університету імені О. М. Горького
- 1975 р. - захистив докторську дисертацію на тему «Гидрометеорологическое обоснование оросительных мероприятий».
- 1980 р. - став професором та Почесним членом Географічного товариства СРСР
- 1989 р., 27 вересня - помер та похований в м. Харкові

ДИТИНСТВО Г. П. ДУБИНСЬКОГО

Батько Георгія Петровича - Петро Володимирович, був військовим і служив у штабі Московського військового округу в лейб-гвардії Семенівського полку, мав звання капітана.

м. Москва, 1:75 000 (фрагмент карти, 1914 р.)

Марія Костянтинівна і Петро Володимирович Дубинські

19 січня 1913р. у Москві в сім'ї військового, народився Георгій Дубинський. Пізніше сім'я переїхала до м. Пензи.

м. Пенза, 1:100 000 (фрагмент карти, 1920 р.)

Георгій у віці 4,5 місяці та його батько - Петро Володимирович

Після смерті Петра Володимировича, в 1921 році, Георгія виховувала мати. Незважаючи на нужду та скрутні часи для сім'ї, він продовжував добре навчатися.

Марія Костянтинівна - мати Георгія

ЮНІСТЬ ТА ПОЧАТОК НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

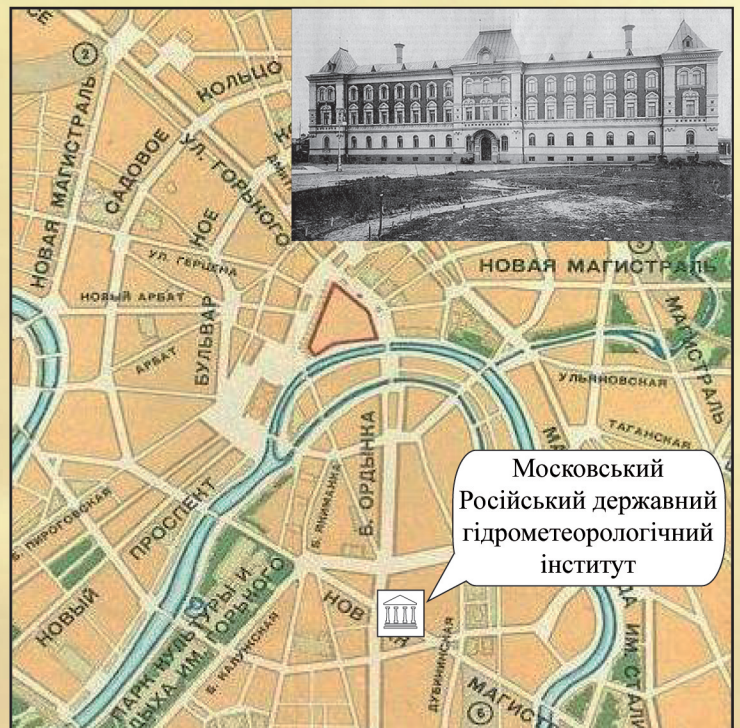

Георгій Петрович після закінчення з відзнакою школи, вступив на навчання до Свердловського гідрометеорологічного інституту після реорганізації якого, переводиться до Московського гідрометеорологічного інституту, який закінчив з відзнакою у 1937 році.

Після закінчення інституту був направлений на роботу до Новосибірська в управління гідрометеослужби, де з 1937 по 1939 рр. Г. П. Дубинський очолював сектор кліматології і одночасно викладав у Сибірському будівельному інституті.

м. Свердловськ, 1:25 000 (фрагмент карти, 1935 р.)

м. Москва, 1:50 000 (фрагмент карти, 1935 р.)

м. Новосибірськ, 1:50 000 (фрагмент карти, 1940 р.)

ХАРКІВСЬКИЙ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИЙ ТЕХНІКУМ

У лютому 1943 р. Г. П. Дубинський повернувся до Харкова, де спочатку очолив річні курси гідрометеоспостерігачів, а потім його обирають директором організованого гідрометеорологічного інституту, але у вересні 1944 р. інститут ревакуйовано до Одеси і на його місці виник Одеський гідрометеорологічний інститут (ОГМІ).

Одеський
гідрометеорологічний інститут

Ще через рік (1945р.) Георгій Петрович захистив кандидатську дисертацію на тему: «До питання про природу тропопаузи в нижніх широтах СРСР», і домігся організації гідрометеорологічного технікуму в Харкові, ставши першим його директором.

Харківський гідрометеорологічний
технікум

м. Харків, 1:75 000 (фрагмент карти, 1914 р.)

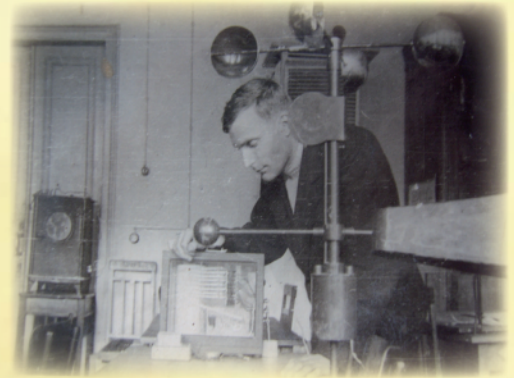
Цікавою є історія будівлі технікуму Під час Кримської війни (1853-1856 рр.) на вул. Рибній (нині вул. Кооперативна) в будівлі нинішнього гідрометеорологічного технікуму був влаштований військовий госпіталь. У 1861 році в будинку почала працювати 1-ша Харківська гімназія, перетворена у 1862 році в 3-ю чоловічу гімназію. У 1902 році в будинку відкрився Волзько-Камський банк, а після революції - 1917 року фінансова установа радянських часів. У 1943 р. Г. П. Дубинський домігся, щоб цю будівлю передали гідрометеорологічному технікуму.

Харківський гідрометеорологічний технікум -
визначна пам'ятка архітектури
(вигляд з середини)

Г. П. Дубинський у колі співробітників
гідрометеорологічного технікуму

Г. П. Дубинський в лабораторії
метеорології та гідрології

Перші випускники Георгія Петровича

З 1948 року Георгій Петрович започаткував школу з вивчення гідрометеорологічної ефективності зрошуваного землеробства.

Перебування на
практиці з студентами технікуму

Побажання Георгію Петровичу Дубинському від його перших учнів технікуму:

«Дорогому Георгию Петровичу Дубинскому от студентов-выпускников первого выпуска.

Покидая сегодня стены техникума, мы горячо благодарим Вас, Георгий Петрович, за чуткое и дружеские отношение к нам в течение всей нашей учебы.

Каждый из нас с благодарностью и любовью будет всегда вспоминать Вас, как того, которому мы целиком обязаны тем, что с сегодняшнего дня мы имеем специальность и нам открыта дорога в жизнь».

ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Георгій Петрович викладав у Харківському гідрометеорологічному технікумі і за сумісництвом працював доцентом на кафедрі загальної фізичної географії і картографії в Харківському університеті. У 1960 р. обраний її завідувачем, але не припинив підтримувати тісні науко-педагогічні зв'язки з технікумом. В цьому ж році, Георгія Петровича обрано деканом геолого-географічного факультету.

Г. П. Дубинський приймає іспит у студентів

Г. П. Дубинський досліджував сучасне й давнє зледеніння, паспортизував льодовики Центрального Кавказу, плідно працюючи зі своїм другом та колегою - Павлом Васильовичем Ковальовим.

Г. П. Дубинський на г. Ельбрус

---> Маршрут експедиції з дослідження льодовиків Кавказу за програмою Міжнародного геофізичного року (1957 р.)

У 1961 році при кафедрі була створена науково-дослідна лабораторія водного та теплового балансу сільськогосподарських культур (нині лабораторія гідрометеорологічного моніторингу), яка під науковим керівництвом Георгія Петровича охопила дослідженнями майже усі великі регіони зрошення України.

Експериментальні дослідження на полігоні Інгулецької зрошувальної системи

Г. П. Дубинський разом з доцентом кафедри А. Д. Бабичем вивчав геофізичні й кліматичні особливості району будівництва Каховської ГЕС і басейну Сіверського Дінця.

Георгій Петрович Дубинський розробив теплобалансовий критерій – коефіцієнт теплового вологообміну (КТВ) для визначення меліоративного впливу різних типів зрошування, а також лісонасаджень на мікроклімат приземного шару полів різних сільськогосподарських культур.

На захисті докторської дисертації

У 1975 р. за результатами багаторічних досліджень захистив докторську дисертацію - «Гідрометеорологічне обґрунтування зрошувальних заходів (на прикладі УРСР)», та отримав звання професора.

Снігурівська насосна станція - головне джерело постачання Інгулецького каналу

За високі наукові досягнення Г. П. Дубинського обрано почесним членом Всесоюзного Географічного Товариства СРСР. Він вів активну роботу з охорони природи, був «ректором Університету природи», головою товариства «Знання», започаткував вивчення гідрометеорологічних проблем зрошуваного землеробства в Україні.

Георгій Петрович постійно працював з школярами та студентами, читав лекції в планетарії і палаці піонерів, очолював роботу туристичного гуртка «Стежина».

Г. П. Дубинський вручає грамоти переможцям шкільних олімпіад з географії

Навчальна лабораторія названа на честь Г. П. Дубинського

За навчальними посібниками і підручниками професора Г. П. Дубинського навчалися усі метеорологи Радянського Союзу. Найбільш актуальними і до сьогодні є «Метеорологія», «Почвозащитное устройство агроландшафта», «Климатографія УРСР». Всього 254 публікації.

Захист курсової роботи

ЛЮДИ, ЯКІ ВПЛИНУЛИ НА НАУКОВИЙ СВІТОГЛЯД Г. П. ДУБИНСЬКОГО

Б. П.Алісов

Вчителями Г. П. Дубинського були видатні кліматологи, метеорологи та помологи. Значний вплив на формування його наукового світогляду мав Алісов Борис Павлович - відомий радянський кліматолог, професор Московського державного університету. Разом з Г. П. Дубинським у Ашхабаді працювали П. Л. Томашевич та І. Г. Лютерштейн, які досліджували проблеми зрошення сухих степів півдня України.

Л. П. Симиренко

Прикладом науковця і громадського діяча був для Г. П. Дубинського його тесть - Лев Платонович Симиренко - видатний селекціонер та помолог, член-кореспондент Бельгійського товариства садівників і почесний член Французького національного товариства садоводів.

Майже за сорок років праці та наукової діяльності Л.П.Симиренко вивів 25 тисяч сортів плодкових дерев, організував школу садоводів і виховав низку висококваліфікованих фахівців.

З дружиною і дочкою Наталією

У 1939 році у Новосибірську Георгій Петрович одружився з дочкою Л. П. Симиренка - Софією Львівною, яка довгі роки викладала гідрологію у Харківському гідрометеорологічному технікумі. Цього ж року Дубинські переїхали до м. Харкова. Тут Георгій Петрович вступив до аспірантури при Харківському гідрометінституті, де працював асистентом на кафедрі метеорології і аерології.

Місце проживання родини Дубинських в м.Харкові

Георгій Петрович у сімейному колі

м. Харків, 1: 75 000 (фрагмент карти, 1955 р.)

СПИСОК ОСНОВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ Г. П. ДУБІНСЬКОГО

1. Дубинский Г. П. Методические указания к изучению курса «Физико – географические основы мелиорации» / Г. П. Дубинский, Н. А. Гвоздь, Ю. Ф. Кобченко. – Харьков: Изд. ХГУ, 1987.- 16 с.
2. Дубинский Г. П. История формирования, размещение и перспективы развития промышленности Донецкого экономического административного района / Г. П. Дубинский. – Харьков: ХГУ, 1962.- 303 с.
3. Дубинський Г. П. Нове про Землю / Г. П. Дубинський, Т. М. Соколова.– К.: Знання, 1963.- 40 с.
4. Дубинский Г. П. Климатология УССР / Г. П. Дубинский.– Харьков: Изд. ХГУ, 1981.- 60 с.
5. Дубинский Г. П. Почвозащитное устройство агроландшафта / Г. П. Дубинский, В. И. Бураков.– Харьков: Высшая школа, 1985.- 216 с.
6. Дубинский Г. П. Климат Харьковской области. / Г. П. Дубинский, Я. А. Смалько, А. И. Лотошникова // Материалы Харьковского отдела географического общ. Украины .– Вып. VIII.– Харьков, 1970.- С. 31-41
7. Дубинский Г. П. Климат города Харькова. / Г. П. Дубинский, А. Д. Бабич, А. И. Лотошникова // Материалы Харьковского отдела географического общ. Украины.– Вып. VIII.– Харьков, 1970.- С. 42-50
8. Дубинский Г. П. Анализ современных методов электро моделирования термо- и гидродинамических процессов в связи с решением гидрогеологических задач / Г. П. Дубинский.– Харьков: Изд. ХГУ, 1973.- 185 с.
9. Дубинский Г. П. Гидрометеорологические проблемы орошаемого земледелия и интенсификация сельскохозяйственного производства / Г. П. Дубинский.– Харьков: Изд. ХГУ, 1975.- 125 с.
10. Дубинский Г. П. Изучение микроклиматических условий произрастания важнейших с.-х. культур на орошаемых землях юга Украины / Г. П. Дубинский.– Харьков: Изд. ХГУ, 1970.- 173 с.
11. Дубинский Г. П. Исследование засушливых явлений на Украине / Г. П. Дубинский.– Харьков: Изд. ХГУ, 1970.- 193 с.
12. Гуральник И. И. Метеорология: учебник гидрометеорологических техникумов / И. И. Гуральник, Г.П. Дубинский, С. В. Мамиконова. – Л. : Гидрометиздат, 1972. – 415 с.
13. Дубинский Г. П. Необыкновенный град / Г. П. Дубинский, М. А. Демченко.– Харьков: Изд. ХГУ, 1963.- 92 с.
14. Дубинский Г. П. Проблемы развития селевых геокомплексов и разработка методов их исследования и прогнозирования: (заключ. отчет). Тема № IX. 2 по Комплексной программе ЮНЕСКО МАБ – 6/1/. – Харьков: Изд. ХГУ, 1981.- 53 с.

УЧНІ, КОЛЕГИ, ДРУЗІ ПРО Г. П. ДУБИНСЬКОГО

«Він був не тільки вченим, а й прекрасною людиною, в ньому поєднувався великий інтелект та простота, він говорив з вченим на вченій мові, а з простим робочим на зрозумілій йому мові. Був м'яким та тонким керівником, Георгій Петрович Дубинський був дуже пізнавальною людиною...».

Доцент М. А. Твоздь

Доцент Ю. Ф. Кобченко: «Минає час, але пам'ять дбайливо зберігає світлі спогади про нашого вчителя - Георгія Петровича Дубинського, 100-річчя з дня народження якого у цьому році визначає наукова громадськість. Вшановує його як видатного науковця, педагога, громадського діяча географії».

Доцент Ю. Ф. Кобченко

«Його кабінет, у буквальному сенсі, був завалений книгами, усе було заставлене! І Георгій Петрович пам'ятав, де і що у нього знаходиться! Це говорить про те, що Г. П. Дубинський слідував за останніми досягненнями науки...».

Професор К. А. Немець

«Інтелігент з великої літери, сім'янин: дуже любив свою сім'ю, особливо онука Єгора. Усі з недоліками, у Нього - недоліків не було. Георгія Петровича знали і любили абсолютно всі. Дуже довго піднімався з першого на четвертий поверх, бо мав по дорозі з усіма поговорити, не важливо чи це професор, чи студент, чи технічний працівник...».

Доцент В. Т. Клименко

«Георгій Петрович був учнем відомого радянського кліматолога Б. П. Алісова. У практичному сенсі професор Дубинський запровадив систематичні польові спостереження за показниками тепло-вологообміну на полях України з метою оптимізації екологічного стану з використанням зрошення. Саме Георгій Петрович популяризував дощувальне зрошення, яке економило прісну воду і менше загрожувало засоленню землі».

Професор І. Т. Черванов

«Я входив до складу редакційної колегії стінної газети «Компас». Георгій Петрович виділив нашій редколегії окрему кімнату (сьогодні це аудиторія ім. Г. П. Дубинського), двері з якої вели безпосередньо в його кабінет. Проходячи до кабінету чи виходячи з нього, Він обов'язково мигцем проглядав матеріал і обов'язково жартував. Без жартів, сказаних серйозно, я його не уявляю».

Доцент Е. С. Тхоржевський

«Перший раз зустріла Георгія Петровича, коли мені було 16 років. Я тоді вперше зрозуміла, який він - університетський професор. Коли Георгій Петрович читав лекції, у нас було враження, ніби Він говорить з друзями, колегами, але не сухою академічною мовою, а зрозумілою студентам. Він мав асоціативне мислення від природи.

... Коли ми приїжджали на конференції до Москви, Санкт-Петербурга, Іркутська інші студенти нам заздрили, адже «у них викладає сам Дубинський! Георгій Петрович довше за всіх був деканом нашого факультету - 37 років. Ці роки по праву називаються «золотою добою» геолого-географічного».

Професор В. А. Пересацько, декан геолого-географічного факультету

«Георгій Петрович брав активну участь у громадському житті. Тривалий час він очолював президію Харківського відділу Географічного товариства СРСР, з 1980 р. був почесним членом Географічного товариства СРСР. На громадських засадах під його керівництвом видавалися матеріали Географічного товариства, науково-популярна і методична література з географії, геології, охорони природи.

Особливо Він опікувався учнівською молоддю. Постійно виступав перед учнями, пропагуючи географічні знання і цінність університетської освіти. Георгія Петровича як провідного географа запрошували на всі обласні географічні олімпіади, учнівські змагання. Багато хто з сучасних маститих учених-географів або провідних учителів географії може сказати, що одну з перших своїх грамот чи перший диплом одержав колись з рук Георгія Петровича».

Професор О. О. Жемеров

На сьогоднішній день на геолого-географічному факультеті залишилося чимало учнів та колег Георгія Петровича Дубинського.

Заріцький П. В. - професор

Нємець Л. М. - професор

Поліщук Л. Б. - доцент

Космачев В. Т. - доцент

Редін В. І. - доцент

Плютюнник Л. І. - інспектор

Смислова Л. І. - доцент

Лунячек В. Е. - професор

Байназаров А. М. - доцент

Войчунас Я. О. - інженер

